

Att bli känd – eller att vara känd?

Av Micael Nilsson

Text: Matt 6:1-8, 16-18.

Om du inte syns...

Det finns ett talesätt som säger något viktigt om vår tid. Det lyder: *Om du inte syns så finns du inte*. De viktiga är de som syns. Om du inte syns är du ingen. Det blir en överlevnadsfråga att komma fram, och att visas upp. Kanske är det TV och modern medias genomslagskraft som skapat detta ideal. Kanske är det det som gjort att vi fått en kultur där viktigaste som finns tycks vara att synas. Ett ideal som skapat ett annat underligt ord: "kändis".

Undersökningsföretaget Netsurvey, som har frågat tusen människor hur de ser på kändisskap. 3/4 delar av de tillfrågade vill gärna bli kändisar. *Kändislivet är en gräddfil. Det är inget att sticka under stol med*, säger Alice Timander, 85, som bestämde sig för att bli kändis redan 1945, vid en premiär på Oscarsteatern i Stockholm. - *Jag var inte begåvad på något område. Men jag drog på mig en flott klänning och några plastpärlor från Buttericks för att väcka uppmärksamhet hos pressfotograferna vid entrén. Och det har gett mig ett rikt liv, säger hon.*

Att få synas på bild och därför bli bekräftad och ansedd som någon viktig. Som någon som räknas. Är det vad vi längtar efter? Så skapas kändisar som egentligen bara är kända för att vara kända. Kända för att de syns på rätt platser vid rätt tidpunkter. Det som syns är viktigt. Människor som syns kallas stjärnor. De framställs i media som mer betydelsefulla än andra.

Vad blir resultatet när detta slår igenom på religionens område. När vi också där börjar värdera bara det som syns. Om vi också där får människor med andlig stjärnstatus. Människor som inte lyfts fram genom ett gediget liv och ett trovärdigt föredöme utan genom sin charm och personliga lyskraft.

En stjärna... eller ett svart hål?

En stjärna är en lysande himlakropp. Något som syns.

Om du inte syns finns du inte. Om du syns finns du alltså. Men är det verkligen så?

Gå ut en stjärnklar natt och se upp mot himlafästet. Du kommer att se många stjärnor. Men finns de? Det är inte så säkert? Den närmaste stjärnan befinner sig på 4 ljusårs avstånd från jorden. Det betyder att ljuset har färdats 4 år innan det kommer fram till oss. Du ser alltså inte en bild av hur det är med den stjärnan idag. Det är en 4 år gammal verklighet som når dina ögon. Den närmaste galaxen, Andromedanebulosan, är belägen på 2 miljoners ljusårs avstånd. När du ser dessa stjärnor är det alltså en 2 miljoner år gammal bild du ser. Faktum är att många av de stjärnor du kan se inte längre finns. De har slocknat och dött för länge, länge sedan. Allt som finns kvar idag är ett gapande svart hål. Men skenet fortsätter genom rymden och kommer att nå våra ögon länge till. Fast allt som egentligen finns är ett sken. Bakom skenet finns bara ett svart hål. En skakande illustration av ordet skenhelighet.

Skenhelighet

Skenhelighet kan vara en beskrivning av död religion. Livet har flytt. Bara skenet hålls uppe. Det kan lura ögat. Men det kan inte förändra sanningen. I pressen berättas den osannolika

historien om mordet i Knutby. Ett skakande exempel på ett ledarskap med stark lyskraft som bara var ett sken.

I den text vi mött idag konfronterar Jesus skenhelighet.

Hans ord är en modig krigsförklaring. Han talar om människor i sin egen tid, som av den stora massan sågs som föredömen i andlighet och etik, men han kallar dem hycklare. Hycklare var människor som levde med denna livsdevis: Det handlar om att synas. Men Jesus menar att de bara har ett sken av gudsfruktan. Deras inre är dött.

Innan vi försöker förstå vad Jesus säger: låt oss först göra klart för oss vad han inte säger. Detta är inte en text som ger oss ett alibi för anlig lättja eller slapphet.

Ett gammalt ord och ett annat ord för lärjunge är ordet disciplin, som engelskans disciple. Ordet ligger nära ordet disciplin. Kyrkan har lärt sig att disciplin är nödvändigt för den som vill utveckla sitt lärjungaskap. Jesus utgår i sin undervisning från tre andliga discipliner. Den första handlar om att ge, den andra om att be och den tredje om att fasta.

Jesus säger inte OM ni ger er allmosa, OM ni ber eller OM ni fastar. Han säger NÄR ni...

D.v.s. Jesus utgår verkligen från att en kristen människa uppehåller dessa tre viktiga discipliner i sitt liv. Detta är alltså INTE en undervisning om att inte sköta sitt givande. I Bibeln tar sig detta i uttryck genom tiondegivande där man gav en tiondel av sin inkomst till Gud för att på det sättet markera Guds herravälde över sin ekonomi. Detta är att betrakta som en förmån. Det Gud får herravälde över tar han nämligen också ansvar för.

Detta är INTE en undervisning om att inte be. Det går att kontrollera det här i kyrkans historieskrivning. När Guds församling har bett har den helige Ande fallit. När vi inte bett har kyrkan fallit.

Detta är INTE en undervisning om att inte fasta. Fasta är ett uttryck för att avstå från något som är viktigt för oss - det kan vara mat, men skulle kanske kunna vara TV tittande eller något annat som tillhör våra dagliga rutiner - för att få tid med det som är allra viktigast för oss: vår gudsrelation.

Alla dessa tre discipliner är viktiga. Jesus säger NÄR ni gör detta. Det tillhör alltså det kristna livet. Dessa tre discipliner är tre sätt att följa Jesus. Överger vi dem följer vi alltså inte Jesus där. Alltså säger inte Jesus att vi ska överge detta. Vad säger han då?

Han säger att vi måste pröva oss själva genom att fråga oss VARFÖR vi gör allt detta. Är det för att synas, för att få positioner och beundran, eller för att vi älskar Gud?

Man kan använda rätt ord, man kan lära sig rätt uppträdande, och fortfarande vara på väg åt helt fel håll. Jag läste om en man som nådde en mycket upphöjd position. Han använde ofta en kristen vokabulär. Han talade om den Allsmäktiges välsignelser, visade sin Bibeln och talade om gamla heliga ideal. Många av hans samtida sa att han var sänd av Gud. Han var ett retoriskt geni. Hans namn var Adolf Hitler. Han hade ett sken som var så starkt att det bländade de flesta. Men hans inre var ett svart hål.

Jesus undervisar om vikten av att avslöja skenheligheten, också i sitt eget hjärta.

Jag ser aldrig att Jesus blev arg på en syndare som misslyckas. Jag ser inte att Jesus blev arg på Petrus fast han svek allt han lovat. Jag ser inte Jesus vara arg på Sackeus, fast han svikit sitt land. Men jag ser Jesus full av vrede när han konfronterar skenheligheten. Varför? För att skenheligheten är farlig. Den ser ut som äkta vara, men den dödar istället för att ge liv.

Av vem vill du ha lön?

Jag ser att ett och samma uttryck kommer tillbaka vid sju olika tillfällen i denna korta text: lön, belöning. I fråga om alla dessa tre viktiga discipliner, givandet, bönen och fastan talar

Jesus om de människor som gör allt detta för att andra ska se dem. De har redan fått ut sin lön. Istället ska vi leva inför vår Fader som ser i det fördolda. Då ska han ge oss lön. Det handlar alltså om från vem vi vill ha vår lön.

Det kunde handla om två män som sökte arbete.
Den ene av dem sökte sin tjänst inför människor.
Han ger, och ber, och fastar inför människor.
Han lever för att få ett offentligt erkännande.
Vad bli hans lön? Anseende. Beundran. Position. Berömmelse. Vad kännetecknar dessa ord?
Kort datum.

Jag kan exemplifiera det med ett namn. Mika Myllefä. För en tid sedan var han en av Finlands populäraste män. Anseende. Berömmelse. Beundran. Men det visade sig vara ett sken i den stund han åkte fast i en dopingkontroll. Och Anseende, beundran... gick ut ur datum och ersattes av sin motsats.

En man sökte sin tjänst inför människor. Av människor fick han sin lön. En annan man sökte sin tjänst inför Gud. Han ger, ber och fastar, men i det fördolda.
Han lever ett liv med integritet. Han lever inför Gud. Dr Martyn Lloyd-Jones skrev en gång: *"Om vi förstod att vi alltid lever i Guds närvaro, och levde våra liv i överensstämmelse med det är jag övertygad om att väckelsen skulle bryta ut omedelbart."*

Vår tid talar om att bara det finns som syns. Jesus talar om en Gud som ser i det fördolda. Eftersom Gud ser i det fördolda ser han mycket som vi aldrig ser. Han ser också dem som vi aldrig ser. Han ser dem som just nu bär församlingen i bön, fast de kanske aldrig orkar besöka en gudstjänst. Du ser oss som står på plattformen. Gud ser i det fördolda.

Det är svårt för oss att vara nöjda med att Gud ser i det fördolda. Kanske därför att vi helt enkelt inte har något fördolt liv med Gud. Allt vi har är det som syns.

En man sökte sin tjänst inför Gud. Av Gud fick han sin lön. Vad var det för lön?
Vi får ta till andra ord: Bekräftelse, upprättelse, tillhörighet, gemenskap, kärlek, visshet...
Vad kännetecknar dessa ord? Evighet.

Rätt lopp, på rätt sätt med rätt belöning

En kvinnlig löpare i världsklass fick en gång en inbjudan till ett stort lopp i en viss stad. Det fanns en stor belöning utsatt för segraren, varför hon bejakade denna inbjudan. Hon sätter sig i bilen tidig morgon för att ta sig till platsen där loppet ska gå av stapeln. Dessvärre kör hon fel och kommer vilse. Starttiden närmar sig och hon stannar vid en bensinmack för att fråga om vägen. Loppet ska starta på en stor parkeringsplats vid ett köpcentrum. Någon har hört talas om detta lopp och kan beskriva vägen. Hon kommer sent, men blir lättad då hon ser en stor skara samlad vid startlinjen på parkeringsplatsen. Hon skyndar sig till sekretariatet för att anmäla sin närvaro. Märkligt nog finns inte hennes namn antecknat, men hon får ändå en nummerlapp och en plats på startlinjen. Startskottet går, och startfältet är i väg. Det går bra för henne. Bättre än hon vågat drömma om. Hon vinner med över fyra minuter över närmaste konkurrent. Det är först när det är dags för prisutdelning hon märker det. Det är inte alls den summa med pengar som varit utsatt för loppet hon får. Hon har ställt upp i fel lopp. Det lopp hon skulle tävlat i gick i en stad några mil därifrån. Hon lyckades alltså med konststycket att springa i fel lopp, på fel sätt och få fel belöning.

Jesus undervisade om några människor som sprang i fel lopp, på fel sätt, och som därför fick fel belöning. Jesus undervisar framförallt om att delta i rätt lopp, på rätt sätt för att en dag få ta emot rätt belöning. Att leva sitt liv inför Gud för att få ta emot hans belöning. Att en dag få höra Gud säga: - *Väl gjort du gode och trogne tjänare. Gå in till glädjen hos din Fader.*